

בפתח הגיליון נסקור בקצרה את המאמרים הרואים בו אור:

מאמרו של ד"ר עמרם טרופר, הפותח את הגיליון, עוסק בניתוחם של הביטויים "דחית בקנה" ו"להוציאך חלק אי אפשר", הבאים בדברי חז"ל בהקשרים פולמוסיים. טרופר מציע לראות ביטויים אלה כקשורים לעולם הכתיבה – הנייר החלק, והקנה המשמש לכתיבה – ושטמונה בהם, גם, משמעות מטפורית של פולמוסים תרבותיים הקשורים, בעיקר, לתרבות הכתובה.

מאמרו של ד"ר אברהם ליפשיץ דן במסורות השונות על אודות התאריך של מתן תורה. המחבר מנתח את המסורות השונות הבאות בסדר עולם רבה, במכילתא ובתלמוד הבבלי בעניין קביעת התאריך של אירוע מרכזי זה שזמנו לא התפרש בתורה. בין השאר מנתח ליפשיץ את הגרסות השונות של כל אחד מן המקורות, ועומד על הנחות היסוד הפרשניות הטמונות בהן.

יוסף מרקוס מבקש להאיר את הסיפור המפורסם על משה רבנו בבית מדרשו של ר' עקיבא במנחות כט ע"ב בפרשנות חדשה. מרקוס קובע שמיקומו של סיפור זה בתוך סוגיה הלכתית העוסקת בדרכי הכתיבה של אותיות התורה איננו מקרי, והוא מבקש ללמוד ממנו על הפער שבין משה לבין נותן התורה, ושפער זה מוצג בעניינים שמשה רבנו איננו מבין אותם: הן את הכתרים שעל גבי האותיות הן את פירושי של ר' עקיבא. מאמרו של בן-ציון עובדיה מנתח קובץ אגדות במסכת תענית (דפים ה-1). המחבר מוצא קשרים ספרותיים ותוכניים בין שבע יחידות אגדה, והוא מבקש לראות בו קובץ ערוך ומגובש, המציג רעיון אחד שחלקיו השונים מאירים זה את זה.

הרב ד"ר דרור פיקסלר דן במאמרו בשאלת יחסו של הרמב"ם לתלמוד הירושלמי כמקור הלכתי. הוא דן במפולש בפירוש המשניות של הרמב"ם למסכת פאה, ומתוכו הוא טוען שהרמב"ם השתמש תדיר בירושלמי ואף השתמש בו כמקור לפסיקת הלכה. כמו כן הוא טוען שבנקודה זו אין למצוא שינויים בגישתו של הרמב"ם לסוגיה זו במהלך חייו. מאמרו של הרב אליקים קרומביין עוסק במעמד המרכזי שלו זוכה הרמב"ם בספר החינוך. כפי שמראה המחבר, הרמב"ם זוכה למעמד כזה, על אף שבספרד של בעל ספר החינוך יש הסתייגות לא מועטה מכמה מתפישות היסוד של הרמב"ם. על רקע זה מציע הרב קרומביין כמה הסברים למעמדו הייחודי של הרמב"ם בספר החינוך.

מאמרו של הרב משה ליכטנשטיין מסרטט קווים ומגמות מרכזיות של תקופת האחרונים. בין השאר הוא עוסק בהגדרת תקופת האחרונים ומשמעותה, בהבדלים בין מרכזי התורה האשכנזיים לספרדיים ובתמורות משמעותיות המתחוללות ביצירה התורנית לסוגותיה במהלכה של תקופת האחרונים.

מאמרו של יוסי זיו דן במסורות השונות על אודות מועד המילה של יהודי אתיופיה, 'ביתא ישראל'. זיו מראה שיש מסורות של העדה שעל פיהן מועד המילה הוא לעתים היום השביעי ללידה. זיו משער שמנהג זה נוצר מתוך שילוב של רצון להימנע מלמול אחר היום השמיני יחד עם רצון להימנע ממילה בשבת.

ד"ר מרדכי מאיר מנתח במאמרו את פירושו של המשורר חיים נחמן ביאליק למשנה.
הוא עומד על מניעי כתיבתו של הפירוש, ועל היבטים שונים ביצירתו: מענייני לשון
ונוסח ועד לדרכי הפרשנות של ביאליק.

המערכת